

Верховний
Суд

Проблемні питання у справах про банкрутство. Судова практика КГС ВС

Олег ВАСЬКОВСЬКИЙ,
секретар судової палати
для розгляду справ про банкрутство КГС ВС

III Національний форум «Банкрутство
та неплатоспроможність в Україні»,
м. Київ, 13 червня 2025 року

Особливості відкриття провадження у справі про банкрутство в умовах воєнного стану

Підстави для відмови у відкритті провадження у справі про банкрутство

- ❑ загальні підстави (ст. 2, ч. 6 ст. 39 КУзПБ);
- ❑ спеціальні підстави (пункти 1-6, 1-8, 1-9 розділу «Прикінцеві та перехідні положення» КУзПБ).

Спiр про право в розумiннi ч. 6 ст. 39 КУзПБ

- ❑ спiр про право – це суперечнiсть мiж суб'єктами цивiльного права, яка виникла за фактом порушення або оспорювання суб'єктивних прав однiєю стороною цивiльних правовiдносин iншої i потребує врегулювання самими сторонами або вирiшення судом;
- ❑ поняття «спiр про право» має розглядатися не суто технiчно, йому слiд надавати сутнiсного, а не формального значення;
- ❑ спiр про право виникає з матерiальних правовiдносин i характеризується наявнiстю розбiжностей (суперечностей) мiж суб'єктами правовiдносин з приводу iхнiх прав та обов'язкiв i неможливiстю iх здiйснення без усунення перешкод у судовому порядку. Спiр про право може iснувати також у випадку, коли на шляху здiйснення особою права виникають перешкоди, якi можуть бути усунутi за допомогою суду;
- ❑ спiр про право пов'язаний виключно з порушенням, оспоренням або невизнанням, а також недоведенням суб'єктивного права, при якому iснують конкретнi особи, якi перешкоджають в реалiзацiї права.

[Постанови КГС ВС вiд 25.06.2024 у справi № 918/1280/23; вiд 02.02.2022 у справi № 910/4918/21](#)

Спiр про право у процедурi банкрутства (наявний / вiдсутнiй)

Неоднозначнiсть у частинi вирiшення питань:

- ❑ щодо сторiн зобов'язання (правовiдносини мiж боржником та iнiцiюючим кредитором, *однак не iншими кредиторами*);
- ❑ сутi (предмета) зобов'язання;
- ❑ пiдстави виникнення зобов'язання;
- ❑ суми зобов'язання та структури заборгованостi (частина спiрних / безспiрних вимог);
- ❑ строку виконання зобов'язання тощо.

Наявність спору про право може бути виражена у

процесуальній формі (наявності позову, який поданий до ініціювання кредитором справи про банкрутство та предметом якого є оспорення боржником обставин, на яких ґрунтуються вимоги цього кредитора);

матеріально-правовій формі (відсутність можливості встановити дійсний стан суб'єктивного права кредитора та кореспондуючого йому суб'єктивного обов'язку боржника).

Постанови КГС ВС від 24.04.2025 у справі № 910/9327/24; від 28.01.2025 у справі № 927/531/24; від 07.02.2024 у справі № 910/7699/23; від 06.11.2024 у справі № 912/1640/22

Відмінності між вирішенням спору про право між кредитором та боржником у розумінні ч. 6 ст. 39 КУзПБ і вирішенням питання про відкриття провадження у справі про банкрутство

- ❑ різні форми господарського судочинства;
- ❑ відмінні процесуальні строки здійснення кожного з таких проваджень;
- ❑ відмінні процесуальні заходи / дії, що їх має право та може застосувати суд під час здійснення кожного з названих проваджень.

[Постанова КГС ВС від 25.03.2025 у справі № 907/600/24](#)

Спеціальні підстави для відмови у відкритті провадження у справі про банкрутство

- ❑ **за суб'єктом банкрутства:** належністю особи боржника до певного, визначеного законом переліку осіб, місцем розташування підприємства боржника, його єдиного майнового комплексу тощо (пункти 1-6, 1-8, 1-9 розділу «Прикінцеві та перехідні положення» КУзПБ, а із січня 2025 року – пункт 1-7 зазначеного розділу та абзац третій частини шостої статті 39 КУзПБ);
- ❑ **за характером грошових вимог:** періодом та обставинами виникнення грошових вимог ініціюючого кредитора до боржника (пункт 1-6 розділу «Прикінцеві та перехідні положення» КУзПБ).

Спеціальні підстави для відмови у відкритті провадження у справі про банкрутство

Кредитори тимчасово, на період дії правового режиму воєнного стану, не мають права вимагати від покупця об'єкта приватизації (підприємства як єдиного майнового комплексу) погашення відповідної кредиторської заборгованості в примусовому порядку у будь-який передбачений законом спосіб, зокрема шляхом задоволення цих вимог у справі про банкрутство. Зазначена заборона на погашення таких вимог у межах справи про банкрутство **виключає** відкриття провадження у справі про банкрутство боржника за заявою кредитора, який обґрунтував заявлені грошові вимоги заборгованістю, що виникла у підприємства, приватизованого боржником.

Закон України «Про приватизацію державного та комунального майна»

Постанова КГС ВС від 04.02.2025 у справі № 916/3735/24

Підстави для відмови у відкритті провадження у справі про банкрутство

- ❑ у вирішенні питання про відкриття провадження у справі про банкрутство пріоритетним (порівняно із загальними підставами для відмови у відкритті провадження у справі про банкрутство боржника) є врахування спеціальних імперативних, а тому безумовних законодавчих обмежень / заборон на відкриття провадження у справі про банкрутство (юридичної особи);
- ❑ такі обмеження / заборони застосовуються судом самостійно та незалежно від того, чи встановив суд, стверджує сторона та є інші загальні (однакові для всіх боржників) підстави для відмови у відкритті провадження у справі про банкрутство.

[Постанови КГС ВС від 03.10.2023 у справі № 913/101/23; від 06.12.2023 у справі № 923/140/22; від 13.02.2024 у справі № 911/2237/22; від 12.03.2024 у справі № 908/2344/23](#)

Особливості закриття провадження у справі про банкрутство в умовах воєнного стану

Закриття провадження у справі про банкрутство боржника / п. 1-6 розділу «Прикінцеві та перехідні положення» КУзПБ (майно боржника на окупованій території)

Слід враховувати:

- ❑ мету та цілі здійснення процедури банкрутства;
- ❑ тривалість здійснення провадження у справі про банкрутство (строки).

[Постанова КГС ВС від 15.04.2025 у справі № 913/355/21](#)

Закриття провадження у справі про банкрутство боржника / п. 1-6 розділу «Прикінцеві та перехідні положення» КУзПБ (майно боржника на окупованій території)

- ❑ настання обставин, визначених пунктом 1-6 розділу «Прикінцеві та перехідні положення» КУзПБ, у справі про банкрутство, провадження в якій хоча і відкрито до введення в Україні з 24.02.2022 воєнного стану, **може бути розцінено** у справі про банкрутство як передбачений цим Кодексом **інший випадок** для закриття провадження у справі про банкрутство в розумінні п. 14 ч. 1 ст. 90 КУзПБ

Постанова КГС ВС від 15.04.2025 у справі № 913/355/21

Закриття провадження у справі про банкрутство МПП, ліквідаційна процедура якого тривала понад 13 років

Господарський суд, виконуючи одну з основних функцій під час провадження у справі про банкрутство — дотримання балансу захисту публічного та приватного інтересів, може закрити провадження у справі про банкрутство МПП відповідно до загальних процесуальних норм (п. 2 ч. 1 ст. 231 ГПК України) та ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод у разі тривалості процедури банкрутства, відсутності ліквідатора, пасивної поведінки кредиторів щодо погодження кандидатури ліквідатора та визначення джерел оплати послуг ліквідатора.

[Постанова КГС ВС від 10.12.2024 у справі № 5/1046](#)

Правові питання, які перебувають на розгляді судової палати для розгляду справ про банкрутство КГС ВС у 2025 році

Судова палата для розгляду справ про банкрутство КГС ВС

1. Застосування ст. 261 ЦК України стосовно порядку визначення початку перебігу позовної давності у правовідносинах щодо витребування майна, відчуженого у процедурах банкрутства, з підстав визнання судовим рішенням недійсними результатів аукціону (торгів) з продажу майна боржника ([справа № 15/68-10\(902/1563/23\)](#))
2. Щодо повноважень арбітражного керуючого представляти інтереси банкрута, серед іншого підписувати та подавати від імені боржника заяви та судові позови за відсутності справи про банкрутство (справа втрачена і невідновлена), зокрема і постанови про визнання боржника банкрутом ([справа № 911/675/20](#))
3. Щодо моменту виникнення у боржника зобов'язання з повернення безпідставно отриманих коштів (ст. 1212 ЦК України) за договорами, які було визнано судом недійсними вже після порушення провадження у справі про банкрутство. Визначення характеру заявлених таких грошових вимог кредитора до боржника: конкурсні чи поточні ([справа № 906/43/22](#))

Судова палата для розгляду справ про банкрутство КГС ВС

4. Чітке визначення обставин або дій, з настанням яких вимоги до боржника-поручителя набувають відповідного статусу конкурсних чи поточних (справа № 902/560/20)

5. Щодо касаційного оскарження ухвали суду апеляційної інстанції про відмову в задоволенні заяви про перегляд за нововиявленими обставинами постанови цього суду, якою змінено чи скасовано ухвалу суду першої інстанції, прийняту за результатами розгляду скарги на дії арбітражного керуючого (справа № 925/1240/21)

Судова палата для розгляду справ про банкрутство КГС ВС

6. Щодо застосування ст. 17, 75–77 Уніфікованого закону про переказні векселі та прості векселі у вирішенні спору про заперечення проти платежу за векселем, зокрема з підстав його безтоварності (справа № 911/1755/22 (911/3364/23))

7. Щодо застосування ст. 8, 75–77 Уніфікованого закону, а також ст. 177, 178, 194, 197 ЦК України, положення яких також належать до законодавства України про обіг векселів (ст. 1 Закону України «Про обіг векселів в Україні»), ст. 88 Закону України «Про нотаріат» у вирішенні спору про заперечення проти платежу за векселем (справа № 911/1755/22 (911/1067/23))

Верховний
Суд

Дякую за увагу!